

FOTORIPORTEREK

Tolnai Ottó

Már hetek óta csak ettek. Nem beszélgettek. Szomorúan nézték egymást. Fáradtan, inkább félve. A hasonló gondolkodásmód, ízlés, a közös ismeretek már régen fölöslegessé tették a konverzációt. Egy ideig még próbálkoztak, főleg egy-két napos távollét után, de lelkesedésük (egymásért lelkesedtek) gyorsan a mennyezetbe ütődött, mint azok a rózsaszín játékrakéták. Tulajdonképpen még mindig szégyellték magukat. Pedig már fél évtizede éltek együtt. Ezenkívül egyidősek voltak (és a húgaik is egyidősek voltak). Szüleik meg csak hasonlóan súrolták a polgári életformát.

Gyakran találkozunk hasonló fiatalokkal. Megjelenésükben van valami szokatlan. Rudarabjaik sem a megszokottak. Az emberek mindjárt két része oszlanak: szimpatikusnak vagy ellenszenvesnek érzik őket. Úgy érzik, sugaraznak, vagy piszkosak. Ők ezt tudják. Szemük a természetnél kicsit gyorsabban forog. Nehéz elkapni tekintetüket. Ők főleg a tárgyakat nézik. A tárgyak körül kis, szürke holdudvarokat. Magányos emberek. De mégis legtöbbször kettesével látni őket. Ezért, érdekes, sokszor homoszexualitással gyanúsítják őket. Maguk nem tudják, mi az, s ezért ha véletlenül fülükbe is jut ilyesmi, nem tanúsítanak neki valami különösebb figyelmet. Gondolataikat is holdudvarok határolják. Valami lényegeset sejtettek meg ezek a gyerekek, és talán éppen ezért nem is vehették észre, hogy már az első, ártatlan, átmeneti komplexusokon hajótörést szenvedtek.

Naponta lement egyikük, és szárított halat hozott. (Télen nyulat, vadkacsát szerettek enni: sovány, fekete húst.) Egy zöldre festett bódében vásárolták a halat. Egy utcán kellett csak átmenniük. Imerték, várták, szerették őket. A legnagyobb füzéretet félretették nekik. „Csak azok a halászok szeretik ennyire a halat, akiknek igazán nincs más enniük” — mondta a kereskedő, s minden alkalommal elcsodál-

kozott, amikor félszegen elébe ejtették a gyűrött bankjegyeket. Mindig többet kellett visszaadnia, mint amennyit megtarthatott. Utána, mint valami drága zsákmánnyal, tűntek el. A kereskedő többször is megpróbálkozott beszélgetésbe elegyedni velük. Először, amikor belátta, hiába fáradozik, egy ideig rossz véleménnyel volt róluk, de később még jobban megszerette őket, és beszélgetési szükségleteit megpróbálta a köszönés egy-két szavába sűríteni.

Fapapucsaik csattogását már mindannyian megszokták. Néha hajnalban, máskor késő éjszaka, vagy pontosan délben zörgettek halért.

El is felejtettem említeni, milyen csodálatosan tudták kiejteni: HAL. A halál és a határtalan (le-föl — föl, mert a napig ugorhattak-röpülhettek) tengerben ficáncoló szomorú szemű állatok útját lehetett követni: HAL. Semmi sem választotta el a haláltól, semmi se volt olyan távol tőle. Ezt az egyetlen szót hallották tőlük az emberek. (Santiago kedves olvasmányuk volt — mindennek ellenére. Az utóbbi években azonban már nem olvasták.)

Lent erősen sütött a nap. Már hetek óta nem volt szél. Valami új közzé változott a levegő. Tisztább lett, de mintha megüvegesedett volna. Az emberek úgy mozogtak, sokszorosodtak, forogtak, mint valami prizmában. Átlátszó műanyagba öntött pókokra, svábbogarakra emlékeztették őket. (Az ékszerész kirakatában láttak újabban hasonló nyakbavalókat. — Láncokat és gyűrűket, medáliákat és egy dobozt vásároltak megtakarított pénzükön. De egy kislány még az első napokban elvitte őket tőlük. Fenn a falon. Azt hitte, színészek. Ez tetszett nekik. Mély hangja, szeme volt. Magas sziklákról mert a vízbe ugrani.) Félték beállni ebbe a játékba. Mind ritkábban szaladtak át az utcán. Mind több halat cipeltek gyékényszatyaikban.

Éjjel-nappal a szárított halat ropogtatták. Talán a szavaikat helyettesítette ez a zaj. Sokszor mintha még erőltették volna is.

Éjszakánként egyikük mindig kint ült a balkonon. Vasvirágokból csinálták azt a tágas balkont. (Igy mintha a vizen lettek volna. A hajókat nem szerették. Felfordult a gyomruk.) A tenger hullámai időzítve verték alatta a moszatos falat. Majdnem minden loccsanást sirályrikoltás követett. A madarak nemegyszer nehezen nekivágódtak a zsalugátereknek. Közélről mocskosak voltak, akár a libák.

Kintről is behallatszott a morzsolás, néha a fényképezőgép kattánása. Erre a kattánásra a benti mindig felkapta a fejét.

Régi, nagy harmonikás gépeik voltak. Volt egy ósdi lemezes masinájuk is. A klott alá kellett bújni, és úgy „explodálni”. Kiállították a balkonra, és „lelöttek” egy sirályt.

Éjjél körül rendszeresen rálöttek a holdra. Dél felé a napra. Néha egymásra is. Főleg a soványabb fényképezte szőrös mellű, szakállas barátját. (Ő azért nem növesztett szakállt, mert kisgyerek korában az állán fel kellett vágni, kereszt alakban, egy mérges kelést, és most ott nem nőtt szőrzet. Ez megkönnyebbítette a borotválkozást, de szakállat sajnos sosem hordhatott.)

Sötét volt a szobában. Vigyázva reteszelték be a zsalugátereket.

Mondom, éjszakánként egyikük mindig kint ült. Erről a kitartásról, éberségről nem tudták leszoktatni egymást. Állandóan poszton voltak tulajdonképpen még mindig. A csillagok mintha felivódtak volna a sötét égbolton. Fekete bakelit dobozra hasonlított a világ.

A másik minden órában szárított halat vitt. Mintha üvegszilánkokat habzoltak volna. Ajkuk sarkán vékony érben folyt a vér. A szakállas szőrös melle csillogott, mint egy rézből font ing. Párnáik reggelre véresek lettek.

A szobában a szekrény mögé vagy az ágy alá bújtak. A készülékeket nyakukban hordozták, de mind ritkábban tettek be filmet, mind ritkábban ugrottak elő kattogva.

Igaz, naponta rendszeresen belőttek az ágy alá, a szekrénybe, a szoba négy sarkába, a vécébe.

Csak ettek. Már hetek óta csak ettek. Mégis gyorsan lesoványodtak a haltól. Angolkóros vonások jelentkeztek rajtuk. Hasuk felpuffadt. Végtagjaik megnyúltak. Hátuk meggörbült.

Tudták, a kolostorok valahol a hegyekben vannak. Közvetlenül a határ mellett. Az egyikben jártak is. Valami kis nyirkos cellát mutatott nekik az apáca. Alig fértek be hárman. Az apáca szájából hagymaillat terjedt. Fekete ruhája csillogott a zsirtól. Kezei berepedeztek. Mutatóujján fekete volt a köröm, mint egy üvegszem. Vékony kötéllel kötötte el derekát. És egy szobát is mutatott, amit nyáron kiadnak a turistáknak. Fehérre volt meszelve. Egy kis fekete feszület volt a falon. Az asztalon egy cseréppohár. Szék, vaságy. Ez megfelelt volna nekik. Az apácák adtak volna olcsón tojást, tejet. „Nem kellene egyáltalán bejárniuk a városba” — mondta az apáca mosolyogva. Egész nap fényképezhették volna a freskókat. Éppen hogy csak bementek a kolostorba. Szemük még meg sem szokta a homályt, máris kijöttek. Fáradtak voltak. Alig várták, hogy visszaérjenek a szállodába. „Belőttek” örömeikben a kulcslyukon, mikor megérkeztek. Útközben két szatyor halat is vettek. Egy üres szemgödrű, beszakadt oldalú halat is „levettek”. Arra a nedves szalagra.

Párnáik reggelre véresek lettek. Sötétbarna, nem piros foltosak.

Vasárnaponként (rettegtek a vasárnapoktól) puha fűgével lepték meg egymást. Fűgével gyógyították összevagdalt-szurkált szájukat.

Hieten egyszer lemosakodtak. Felöltötték riktó trikóikat, és a fényképészlányokhoz vitték a tekercset. Sokszor egész szatyorra való. Szép hosszúkás lányok voltak ezek. Csak az ujjai voltak csúnyák, barnák.

Gazdájuk szenvedélyes polipvadász, egész nap kinn volt a vízen. Különben velük hált, ők főztek neki, és együtt ittak.

Egy szűk lépcsős utcán kellett felmenni, egészen a hatalmas, fehér, üres erődítményig. A számáristállók büze terjengett.

Embereket nem lehetett látni. Azután hirtelen elkezdődött a sziget szürke köregetege. Egy ház, egy fa sem volt az egész szigeten, kivéve ezt a kis szegélyt.

A lányok egy hosszú asztalra hasalva, lábaikat égnék emelve bámultak a forró utcára. Állandóan nyitva volt az üzlet. Habár tudták, vasárnap úgysem tér be hozzájuk senki.

Először megjíjedtek, amikor megpillantották az ajtóban ezt a két sebes szájú fiatalembert.

Később jóízűt nevettek, amikor előhívták képeiket. Egyetlenegyen se lehetett látni semmit. Fekete vagy fehér foltokkal voltak tele. Először azt hitték, véletlenül történt valami a tekercsekkel. Mondjuk, a tengerbe ejtették őket. Vagy valami félreértésről van szó.

De később, amikor már megszokták ezeket a foltokat, a fekete fényképeket, mosolyogtak. Megszerették a fotóriportereket. (Igen, a legnagyobb és legszínesebb revüktől, esti újságoktól volt igazolványuk.) Eléjük futottak az ajtóig, nyakukba akaszkodtak, felhúzták a lábukat, és könyörögtek, forgassák meg őket. „Melyiktök bírja tovább?” — sikítottak. Úgy érezték, ezután nemcsak az öreg polipvadással kell halniuk. Alig várták, hogy külön-külön aludjanak.

Tanulmányozni kezdték ezeket a foltokat. Jobban ügyeltek az előhívásnál. Lassan már maguk is megtudták állapítani, melyik a sikerültebb, melyik az értékes, és melyik a szenzációs. Osztályozták. A leg-sikerültebbekért megcsókolták őket.

Megígérték, hogy egy ilyen fantasztikusan fekete fényképet kitesznek a kirakatba. Úgysem fogja senki észrevenni a sok fürdőruhás, mosolygó nő, számár, vitorlás és palma között.

Később meg, amikor a gazda két napig is a vízen maradt, fényképkiállítást szerveztek nekik a szalonban.

A szakállas egy fekete sorozattal szerepelt. A soványabb fehér sorozatát állította ki.

A halkereskedő és az apáca tekintette meg a tárlatot. „Ami a te munkád, Uram, az mind szép” — mondta az apáca.

A lányok kövel kezdték súrolni kezeiket. Körmeiken megcsomósodott a méregpiros lakk.

Újból és újból megszodálták hatalmas, régi gépeiket. Beragasztgatták a harmonika lyukjait. Megtörölgették a lencséket. A legjobb minőségű filmeket adták nekik. És egy éjszaka felmentek hozzájuk a szállóba.

Kacagva ugrottak be, és már az ajtóban levetköztek. Nem gyűjtötték fel a villanyt. Az egyik fotóriporter a teraszon bóbiskolt, térdei között szorongatva a nagy dobozt, fejét a klott alá dugva — mert az éjjel éppen csillagos volt az ég.

A másik meg az ágyon feküdt, egy finom halászhálóval takarózva.

Rögtön hozzáláttak egy pornográf „sztripp” készítéséhez. Hajnalig dolgoztak. Több száz felvételt készítettek.

A szekrénybe állították vagy az ágy alá tuszkolták őket. A tekerceket még használat előtt fény elé tartották. De mégis annyi csodálatos finesszel, olyan nagy rutinnal készítették a sorozatot.

Egy szót sem váltottak egész éjszaka. A lányokat is szárított hallal tömték. Végül már az ő ajkukon is csorogni kezdett a vér.

Amikor elváltak, egy-egy nagy puha fűgét ajándékoztak nekik.

Éjjel-nappal a szárított halat ropogtatták.

Éjszakánként egyikük mindig kinn ült a balkonon.

Abban az időben már napról napra mind jobban bűzlött az öböl. Semmi sem mozgult. Még a sirályok sem.

A tárgyak körüli holdudvarok mind feketébbek lettek. Egymás testén is fekete foltokat fedeztek fel.

De a fejük körüli holdudvar, érdekes, napról napra mind jobban ragyogott.